

چرا جشنواره‌های هنری فجر اهمیت دارند؟

هرساله در کشورمان، در آستانه دهه فجر و سالگرد پیروزی انقلاب

اسلامی، انواع جشنواره‌های هنری برگزار می‌شود. جشنواره فیلم فجر، موسیقی فجر، شعر فجر، نمایش فجر و تجسمی فجر؛ که هرکدام از آنها علاوه بر مخاطبان قدیمی که هرساله برنامه‌های تخصصی جشنواره مورد علاقه خود را دنبال می‌کنند، عده‌ای مخاطب نو و تازه دارند که در هر دوره به همراهان قبلی افزوده می‌شود. البته در گستره نویسندگی، کمی پیشتر از آن، جایزه جلال به عنوان مهم‌ترین جایزه ادبی کشور برگزار می‌شود و برگزیدگان خود را معرفی می‌کند. واقعیت این است که در زمانه و روزگار ما دیگر هنر، تک‌ساحتی نیست که خالق اثر فارغ از جامعه مخاطبان هنری بسازد یا بنوازد.

بلکه آثار هنری در منظومه‌ای از فعالیت‌های به هم پیوسته زیست‌بوم فرهنگ و هنر کشور تعریف می‌شود که هرکدام از ارکان این منظومه، نقشی را برعهده دارند که اگر آن نقش اجرا نشود چه بسا جلوه و زیبایی منظومه به چشم نیاید. با این وصف موارد زیر را به عنوان بخشی از دلایل اهمیت جشنواره‌های هنری فجر می‌توان برشمرد:

این جشنواره‌ها عملاً در یک فضای رقابتی، تولیدات و محصولات یک سال گذشته کشور را در عرصه هنر بازنمایی می‌کنند و این بازنمایی در گستره امیدآفرینی، حس پویایی و زنده بودن جریان هنر ایران‌زمین را به تولیدکنندگان و مخاطبان منتقل می‌کنند.

جشنواره‌های چندگانه فجر سکوی شناسایی و معرفی برگزیدگان شاخه‌های مختلف هنری است. در تمام این جشنواره‌ها براساس رویه‌های معمول، انتخاب آثار و معرفی بهترین‌ها براساس رای و نظر داوران صورت می‌پذیرد که همین موضوع علاوه بر ایجاد امید و اشتیاق بین صاحبان آثار، موجی از شورو اثری مثبت را بین حامیان و علاقه‌مندان آنها به راه می‌اندازد.

در گستره اقتصاد فرهنگ، معرفی آثار هنری برگزیده و انعکاس رسانه‌ای آن، یک عمل ترویجی محسوب می‌شود که برای تضمین سرمایه‌گذاری در عرصه هنر مفید و البته لازم است و از سوی دیگر سبب می‌شود تا خالق اثر هنری برگزیده، به اعتبار دیپلم، تندیس و جایزه‌اش بتواند راحت‌تر از قبل، حمایت‌های لازم را برای خلق آثار هنری جدید کسب کند.

جشنواره‌های هنری فجر با برگزاری نشست‌های تخصصی و مراسم افتتاحیه و اختتامیه همراه است که این برنامه‌ها فرصت گردهمایی اهالی هنر و دیدار و گفت‌وگوی مخاطبان و اهالی رسانه را با هنرمندان فراهم می‌کند.

اتفاقات از دل همین گفت‌وگوهاست که انواع نقد و نظر جامعه مخاطبان و صاحب‌نظران متولد می‌شود و این مولود خوش‌قدم می‌تواند باعث رشد و شکوفایی بیش از پیش آثار هنری شود.

برگزاری این جشنواره‌ها، ارتباط مستقیمی با موضوع تقویت و توسعه فعالیت‌های اصناف هنری مانند خانه‌های سینما، نمایش و موسیقی دارد؛ چراکه عرصه‌های رقابتی از عوامل اثرگذار ایجاد رونق و رواج بازار آثار و محصولات حرفه‌ای هنرمندان است و به هر نسبت که هنر و هنرمند دیده و شنیده شود، اسباب حضور و ادامه فعالیت هنرمندان در اصناف حرفه‌ای فراهم می‌شود.

به دلایلی که ذکر شد، جشنواره‌های هنری فجر در حرکت‌آفرینی و جریان‌سازی هنری کشور و ایجاد انگیزه و امید برای هنرمندان حرفه‌ای، جوانان هنرمند و همچنین حامیان آثار هنری، نقشی مهم و اثرگذار دارد که کم‌رنگ شدن این نقش اثر مستقیمی روی فعالیت‌های هنری کشور و در نهایت انتقال مفاهیم از طریق قالب‌های هنری خواهد داشت.

روایت ابراهیم اصغری، از ساخت فیلم دفاع مقدسی «شماره ۱۰»

بازنمایی اسطوره‌های مظلوم

سانا قندری
گروه فرهنگ و هنر

«شماره ۱۰» به تهیه‌کنندگی ابراهیم اصغری و کارگردانی حمید زرگرنژاد در بخش سودای سیمرغ چهل و یکمین دوره از جشنواره فیلم فجر به رقابت با ۲۳ فیلم دیگر می‌پردازد؛ یکی از محصولات بنیاد سینمایی فارابی که براساس خاطرات اسرای جنگ‌تحمیلی ساخته شده و مجید صالحی، حسام منظور، سیامک صفری، بهرنگ علوی و مهدی زمین‌پرداز در آن بازی می‌کنند. به مناسبت حضور این فیلم در جشنواره فیلم فجر، با ابراهیم اصغری گفت‌وگویی در جام جم داشتیم که در ادامه می‌خوانید.

صددرصد فیلمنامه در ساخت پیاده شده. البته فیلمنامه در ۲-۳ سال گذشته چندین نوبت بازنویسی شده بود اما فیلم درنهایت نسبت به آخرین نسخه تغییرات چندانی ندارد.

ازجمله انتقاداتی که به آثار حوزه دفاع مقدس می‌شود این است که این تولیدات چندان به واقعیت نزدیک نیستند و غالباً نشأت‌گرفته

از تصورات و سلاقی صاحبان فیلم است. به همین دلیل کمتر با واقعیت

عجین‌اند و نمی‌توانند آن طور که باید با مخاطب ارتباط برقرار کنند.

شما چه تمهیداتی اندیشیدید که با این انتقادات روبه‌رو نشوید؟

بخشی از این انتقادات از سوی کسانی می‌شود که کمتر با سینما آشنا هستند. یعنی حتی اگر ادعا می‌کنیم فیلم‌مان براساس زندگی فلان شخصیت تاریخی نوشته و ساخته شده، قطعاً نعل به نعل با زندگی واقعی فرد مربوط نیست چراکه نگارش یک فیلمنامه نیاز به دخل و تصرفاتی دارد. چون فیلم به لحاظ زمان بضاعت روایت بخشی از زندگی یک شخصیت را دارد و فیلمنامه‌نویس و کارگردان می‌خواهند با دستمایه قرار دادن زندگی یک کاراکتر فیلم خودشان را بسازند.

طوری که مخاطب تا انتها آن را همراهی کند.

مخاطب فیلم شما چه کسانی هستند؟ آیا روایت‌تان آن قدر تازه و جذاب است که نسل جوان امروزی را که هیچ تصویری از روزهای

جنگ ندارد جذب کند؟

با این نگاه شماره ۱۰ را ساختیم که هم نسلی که در دوران جنگ تحمیلی حضور داشتند و هم نسلی که تصویری از جنگ ندارند آن را درک کنند. زندان بان همیشه و در تمام تاریخ وظیفه دارد از زندانی مراقبت کند و مهم‌ترین خواسته زندانی گریز از زندان است. بر این اساس این فیلم بضاعت آن را دارد که در هر زمان و مکانی مورد توجه مخاطب قرار بگیرد.

بسیاری از سینماگران بر این باورند که دفاع مقدس هویت سینمای ایران است. اگر چنین است سینماگران ما تا چه اندازه در نمایش ارزش‌های دفاع مقدس موفق عمل کرده‌اند؟

قطعا در حوزه دفاع مقدس آثار بسیاری ساخته شده. دفاع مقدس در سال‌های ابتدای دهه ۶۰ تمام ایران را فراگرفت و تبعات آن هنوز وجود دارد و البته تا سال‌ها بعد همراه با ایران و ایرانیان است. بنابراین آن روزها و آن ایام به قدری متعالی و ارزشمند است که نیاز است بیشتر به آن پرداخته شود. تمام آثاری که در این حوزه ساخته شده صرفاً بخش کوچکی از عظمت دوران دفاع مقدس را به تصویر کشیده. دورانی که هر لحظه آن برای مخاطب امروزی یک درس بزرگ است.

مضمون و محتوای کلیشه‌ای و بکتواخت برخی فیلم‌های دفاع مقدس به این ژانر لطمه نزده است؟

به هر حال در ژانرهای مختلف موضوعات تکراری بارها دستمایه فیلمسازی قرار گرفته. قرار هم نیست تمام فیلم‌هایی که در حوزه

دفاع مقدس ساخته می‌شود درجه یک و بی‌نقص باشند. همان طور که فیلم‌های ژانرهای دیگر هم همگی از یک کیفیت برخوردار نیستند. چون کیفیت فیلم بستگی به توانایی و نگاه صاحبان اثر، کیفیت فیلمنامه و خیلی عوامل دیگر دارد. این اتفاق نه تنها در سینمای ایران بلکه در سینمای جهان هم دیده می‌شود و درصد کمی از فیلم‌ها می‌توانند به عنوان یک فیلم شاخص مد نظر مردم و منتقدان قرار بگیرند.

بگردیم به فیلم شماره ۱۰: انتخاب

بازیگران چطور شکل گرفت؟ در این زمینه با

کارگردان تصمیم می‌گرفتید؟

بله. به هر حال تمام تلاش گروه سازنده این است

که مخاطب بتواند قایمی ببیند که مهم‌ترین رکن اش

بازیگر است. به همین دلیل انتخاب‌های خوب و

موثری در این زمینه انجام دادیم.

معمولاً به آثاری که به واسطه سفارش مستقیم یا با تکیه

بر حمایت مالی و سرمایه‌گذاری یک نهاد دولتی به سرانجام

رسیده‌اند فیلم‌های سفارشی می‌گویند. از آنجا که شما هم فیلم‌تان

را با حمایت بنیاد سینمایی فارابی ساختید، می‌توانیم آن را

سفارشی بنامیم؟

اگر تهیه‌کننده و عوامل یک کار اعتقاد و علاقه‌ای به

ساخت اثری نداشته باشند و به اجبار نهادهی

اقدام به ساخت آن کنند، می‌توان آن را

سفارشی نامید اما فیلمی که همه عوامل

به موضوع و هدف آن اعتقاد داشته

باشند دیگر سفارشی نیست.

به هر حال هر فیلمی نیاز به یک

سرمایه‌گذار دارد.

حالا این سرمایه‌گذار می‌تواند

سرمایه‌گذاری وابسته به دولت

باشد یا سرمایه‌گذار بخش

خصوصی. فارابی به عنوان

نهادهی که بودجه‌ای برای

تولید فیلم در اختیار دارد باید

در انتخاب عوامل ساخت یک

اثر دقیق عمل کند. بارها که

به درستی آن را انجام می‌دهد.

تفاوت «فیلم جنگی» و «فیلم دفاع مقدسی»

جنگ ما براساس دفاع از سرزمین‌مان شکل گرفت. از همان روزهای اول جنگ همه بسیج شدند که از هویت‌شان دفاع کنند و عبارت «دفاع مقدس» مصطلح شد. حالا تفاوت جنگ و دفاع مقدس در سینما این است که بعضی فیلم‌ها صرفاً به جنگ به عنوان یک پدیده ناگوار پرداختند. پدیده‌ای که برای تمام طرفین خسارت و ویرانی‌هایی به بار می‌آورد اما در سینمای دفاع مقدس موضوعاتی دستمایه روایت قرار می‌گیرد که در آن یک سری ارزش‌ها حفظ شده و حتی رشد می‌کند. این ارزش‌ها متکی بر ارزش‌های دینی، فرهنگی و ملی ما است که نیروهای ما با مد نظر قرار دادن این ارزش‌ها وارد میدان شدند.